נשים בקריאת הלל

ו. שומע כעונה:

- A. מתניי סוכה לה. if a person can't say הלל himself and he has an קטן, עבד or woman saying it on his behalf, he should repeat everything after them. But if a הלל says הלל on his behalf, he just has to say "הללוקה".
 - 1. It would seem from here that a woman is not obligated in הלל and therefore, a person cannot be מתני׳ ר״ה כט. b/c the מתני׳ ר״ה כט. b/c the מתני׳ ר״ה כט. b/c the מחוייב בדבר through מחוייב to work.¹
 - 2. The ראשונים discuss whether this is a דין דאורייתא or a דין דרבנן...
 - a) The בעה"מ ברכות יב. (בדפי הרי"ף) seems to say that the fact that a person needs to be a דין דרבנן in order for שומע כעונה to work is a דין דרבנן.
 - b) But the (בדפי ברי"ף) אין ברכות ה' ברכות מלחמת ממצ"ן says that this is not a דין דרבנן and is a דין דאורייתא.
 - (1) It's clear from the משנה that woman are פטורות from הלל.
 - (2) We know that this is true, but we have to figure out why this is true. In order to do that, we first must figure out why we say הלל in the first place...

II. יוייט ונס בלל - יוייט ונס:2

- A. ב<u>יי.יי:</u> says that there are 18 days that we say הלל שלם in הלל שלם in הלל שלם and 21 days when we say in הלל. There are 2 reasons to say:
 - 1. We say יו"ט b/c יו"ט itself is מחייב us to recite הלל. Therefore, we should say מחייב and יו"כ, but we don't b/c they are days of דון and דין.
 - 2. We also say הנוכה on הנוכה which is not a יו"ט. We say הנוכה of a מ and so, we should have said פורים, but we don't b/c we have the קריאת המגילה in its place.
 - a) Q: Why is יו"ט a מחייב of הלל?
 - b) A: 2 Answers:
 - (1) The רמב"ם הלי חנוכה says that דרבנן is דרבנן and so is every other הלל of יו"ט is a מצה דרבנן.
 - (2) The רמב"ן השגות לסה"מ writes that יו"ט is not יו"ט is not דין, it's דין, it's דין, which is part of the מצוה סה". We see this from the גמ' אורייתא... ערכין יא...
- B. במ' ערכין איר. we know that the קרבנות פיסוק שירת הלוים b/c the מיתחת אשר לא says, "תחת אשר לא "ערכין יא. we express our grandiose joy of doing מצות is through שירה.

¹ We try not to be יוצא מצות through שומע כעונה, however, there are certain scenarios where we have no choice.

 $^{^3}$ 1 day of סוכות, 1 day of שבועות, 8 days of סוכות and 8 days of חנוכה.

⁴ They added a day for each of the שלש רגלים.

- 1. We see from here that שירה is an expression of ... שמחה.
- 2. The ממחה says that just as the שמחה require שמחה, which is expressed through שירה, since שירה also requires שירה , it must be expressed through שירה as well.
 - a) The ממחת יו"ט assumes that שמחת is expressed through שירה.
 - b) But the רמב"ן makes a big assumption b/c there is a מחי ראשונים regarding what מחי והאשונים is...
- C. <u>גמ' פסחים קט.</u> at the time of the מקדש, there is only שמחת יו"ט through אכילת בשר שלמים and it's אין שמחה אלא ביין. אין שמחה אלא ביין.
 - 1. מדרבנן b/c מדרבנן says that יו"ט בזמן הזה is only מדרבנן b/c מדרבנן b/c שמחת יו"ט מדאורייתא is only אכילת בשר קרבנות.
 - 2. However, the רמב"ם הל' יו"ט ווים writes that even though real משמה is אכילת בשר שלמים, included in that משמה was a person's family, which is also משמה a person's family, which is also משמה מדאורייתא.
 - a) According to the מדאורייתא, רמב"ן you have to sing יו"ט on יו"ט. This is only in line with the שמחת יו"ט that שירה could be included in שמחת יו"ט b/c שמחת יו"ט however, the רמב"ן cannot hold like אכילת בשר שלמים, b/c according to אכילת בשר שלמים is מדאורייתא is מדאורייתא.
 - b) The שאג"א ס' סט says that if the רמב"ן is correct that הלל is part of שאג"א ס' סט, then in order to figure out who is הלל in הייב, we have to figure out who is שמחת in חייב in הייב.
 - (1) It would seem that women are not obligated in מצות עשה b/c it's a מצות עשה b/c it's a מצות עשה גרמא
 - (2) However, there is a פסוק that tells us that women are obligated in שמחת יו"ט.
- D. במ"ר according to one opinion, the פסוק tells us that women are obligated in שמחת but according to the another opinion, they are פטורות and the פסוק is coming to tell the man to make sure that his family is happy.
 - 1. Q: The שאג"א asks, if women are obligated in שמחת יו"ט, then they should be obligated in הלל, which is against the <u>מתני' סוכה לח.</u>, which says that a woman can't be מוציא a man in הלל if women are obligated in שמחת יו"ט is a part of שמחת יו"ט according to the רמב"ן, then why can't a woman be מוציא a man in הלל ?
 - 2. A: The מ<u>תניי</u> או"ה כ<u>יד</u> או"ה כ<u>יד</u> משנת יעב"ץ או"ה כ<u>יד</u> מתניי הלל מתניי או"ה פטורות מוציא says that women are not מוציא הלל and the הלל הלל that it's talking about is the סוכות סוכות. It could be that a woman can't be מוציא a man in the הלל of הלל הוציא a man in the מוציא a man in the הלל of other סוכות, but they could be מוציא a man in the הלל of other מוציא of other מוציא a man in the הלל הלל men in הלל הוציא שוביר הוציא הלל in general...

III. הלל בסוכות - הלל של מצוה:

- A. במי פסחים צה: how do we know that we say הלל when bringing the פסח שני hos? We say ארבן פסח שני שוחט b/c it can't be that a Jew will be קרבן פסח and take his שוחט without saying הלל.
 - 1. The מצוה is any here is saying that there is another הלל this מצוה. We don't say מצוה is מצוה. We don't say מצוה every time we do a מצוה, but there are certain מצות that are more related to הלל than others.

מסכת סוכה

- 2. The גמ' here also talks about נטילת לולב, which tells us that the מצוה of נטילת לולב is מחייב הלל מא סוכות. So, the הלל של and a סוכות is a סוכות is a סוכות and a נטילת לולב of מצוה נטילת לולב.
 - a) The משנת יעב"ץ says that when a woman says הלל on הכסה, שמיני עצרת or שבועות, she might be obligated in הלל הלל b/c it's a שמחת יו"ט and they might be obligated in שמחת יו"ט. In such a case, a woman would be obligated in הלל just like a man.
 - b) But when it comes to סוכות, it's not just a שמחת יו"ט הלל משמחת יו"ט, but also a משמחת יו"ט, which women are פטורות from. Therefore, the משנת יעב"ץ says that when the מתני׳ סוכה לח. says that women can't be מוציא men in הלל it's talking about פטורות b/c it's also a הלל לולב לולב מוציא, which they are פטורות from, however, they would be able to be מוציא a man in another הלל that does not have this added dimension.

IV. הלל בליל פסח:

- A. <u>מתניי סוכה לה.</u> if a person can't say הלל himself and he has an קטן , עבד or woman saying it on his behalf, he should repeat everything after them. But if a הלל says הלל on his behalf, he just has to say "הללוקה".
 - 1. תוס' ד"ה מי מוס' אוס' says that women are פטורות הלל on סוכות b/c it's מצות עשה שהזמן גרמא גרמא
 - 2. But חוסי says that woman are obligated in פסה night b/c they are obligated in ד' and one of the כוסות of היבים is אלל is הילל.
 - a) It could be that women are obligated in די כוסות even though they are not obligated in הלל.
 - b) The גרי״ז הלי חו״מ says that there are 2 ways to understand the מצות הלילה on and their relationship to the בסח :ד׳ כוסות
 - (1) It could be that the עיקר is the מצות שבדיבור and we just make you drink ד' in order to give more מצות to those מצות.
 - (2) Or it could be that the ד' כוסות are independently important on night and we link the מצות שבדיבור b/c we are drinking anyway.
 - (a) What יחיוב says only make sense if you hold that the חיוב הלל is what is the עיקר and the ד' כוסות are secondary. If that's the case, then the fact that women are obligated in ד' כוסות is b/c they are obligated in the מצות , like שבדיבור, like הלל
 - (b) But if the drinking the עיקר is the עיקר, then the fact that women are obligated in די doesn't tell us anything about their הלל in היוב.
 - 3. $\frac{1}{2}$ says that the פסח of night is different than other types of הלל של b/c it's a הלל על און הנס and האל היו באותו הנס הנס אף.
 - a) מוסי assumes that the הלל על הנס is a פסח is a הלל על הנס.
 - b) However, the רמב"ן פסחים קיח. ד"ה עוד מצאתי says that the ליל פסח הלל is a ליל של is a ליל של הלל של הלל מצאה.

⁵ It would come out according to this that if a person didn't have a לולב in the morning and said הלל and then got a לולב later on, then he should recite הלל

- (1) A נ״מ whether this הלל של הנס a הלל של מצוה is whether we make a הלל של מצוה on it or not...
 - (a) Some ראשונים say that you should make a הלל on this הלל.
 - (b) But the רב הרי"ף quotes רב האי גאון who says that it's not a האי גאון who says that it's not a הלל של קריאה but rather a הלל של and therefore, we don't make a ברכה on it.
 - i) בריד"ס (ראשית כח הקדמה) בריד"ס explained that רב האי גאון meant that הלל בליל הנס הסדר is הסדר, which is supposed to be spontaneous. Therefore, to say a ברכה will detract from the spontaneity and so when it comes to the הסדר, it would be inappropriate to make a ברכה.
 - ii) This idea is only true according to תוסי that the הלל on חופה night is הלל בשעת הנס
- (2) It comes out from חנוכה that women should be obligated in the הלל of הנוכה, but we don't assume that way להלכה.
 - (a) We would think that women should be obligated in הגוכה on חנוכה like they are obligated in אף הנוכה b/c of אף הן היו באותו הנס
 - (b) But the שו"ת חת"ם או"ת מעות says that we only say אף הן היו באותו הנס אף היו באותו הנס אף אף האר שו"מ שו"ת הת"ס או"מ שו"מ שונכד של שונכד של שונכד של שונכב של הנס הלל הנס מונכה הלל ביט האלל הנס מונכה הלל מונכה הלל מונכה הלל and therefore, women aren't obligated in it.
 - i) There are 2 problems with with say this:
 - (1) <u>ר"ת (ספר הישר תשובות ס' ע)</u> says that women are obligated in סעודת b/c of אף הן היו באותו and that's not a פירסום.
 - (2) The מ' ברכות יד. refers to הלל on הנוכה as מ' ברכות יד.
 - ii) So it seems difficult why women are not obligated in הנוכה on חנוכה if they are obligated in נרות הנוכה and הלל on הוght.

⁷ See <u>יפר, קפר, קפר, קפר מבית לוי [בריסק] עמ' קפר, קפר מבית לוי</u>